

การขจัดความคลาดเคลื่อนเพื่อเพิ่มความเที่ยงตรงของงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ Eliminating Discrepancies for Increasing the Validity of Social Science Research

มินมาส พรานป่า¹, ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ²

Meanmas Pranpa¹, Panya Theerawitthayaler²

Corresponding Author E-mail: meanmas@gmail.com

Received: 2022-01-23; Revised: 2022-04-25; Accepted: 2022-05-17

บทคัดย่อ

งานวิจัยทางสังคมศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ สภาพธรรมชาติที่เป็นจริงในสังคมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหา เพื่อสร้างทฤษฎีใหม่ หรือเพื่อพิสูจน์ยืนยันทฤษฎีเดิม ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ครอบคลุมหลายสาขา คือ สาขาการศึกษา สาขาปรัชญา สาขารัฐศาสตร์ สาขาสังคมวิทยา สาขานิติศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาการบริหารธุรกิจ และสาขานิติศาสตร์ ทุกสาขาจะเกี่ยวข้องกับคนซึ่งการเก็บข้อมูลกับคนนั้นมีความยากและมีโอกาสคลาดเคลื่อนมาก ส่งผลต่อความเที่ยงตรงของงานวิจัย ซึ่งความเที่ยงตรงของการวิจัยมี 2 ลักษณะคือ ความเที่ยงตรงภายในกับความเที่ยงตรงภายนอก ความเที่ยงตรงภายใน หมายถึง งานวิจัยที่สามารถควบคุมตัวแปรเกินหรือตัวแปรแทรกซ้อนจากกระบวนการวิจัยที่มีผลกระทบให้คำตอบการวิจัยมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง อาจเป็นความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการเก็บรวบรวมข้อมูล การทดลอง หรือการวิเคราะห์การแปลความหมายข้อมูล ส่วนความเที่ยงตรงภายนอก ได้แก่ ลักษณะงานวิจัยที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้กับกลุ่มอื่นได้ด้วย คือมีการสุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรกลุ่มใหญ่ การขจัดความคลาดเคลื่อนภายในและความคลาดเคลื่อนภายนอกให้เหลือน้อยที่สุดจะทำให้งานวิจัยมีความเที่ยงตรงสูงมากด้วย โดยต้องมีการออกแบบและวางแผนการวิจัยให้รอบคอบในทุกขั้นตอนโดยเฉพาะการสร้างเครื่องมือวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับคนนั้นสร้างเครื่องมือยาก เก็บข้อมูลลำบาก โอกาสจะเกิดความคลาดเคลื่อนสูงมาก เช่น ความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดจากการไม่ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างและผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจึงต้องวางแผนให้ชัดเจน มีกลยุทธ์ในการทำงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือของทุกฝ่ายทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนและส่งผลต่อความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของผลการวิจัย

คำสำคัญ: ความคลาดเคลื่อน, ความเที่ยงตรง, การวิจัยทางสังคมศาสตร์

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

¹ Lecturer of Master of Education, Educational Administration Program, Phranakhon Rajabhat University

² ข้าราชการบำนาญ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์, กศ.ด. การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)

² Pensioner (Assistant Professor, Ph.D. Curriculum Research and Development)

Abstract

Social science research is the study of human behavior, real natural conditions in society with the aim to solve problems, to create a new theory or to corroborate the original theory in social science research which covers multiple fields such as education, philosophy, political science, sociology, laws, economics, business administration and communication sciences. Every field involves about people whose collecting data is difficult and inaccurate that will be affected the accuracy of research.

There are two aspects of research validity: Internal validity and external validity. Internal validity refers to research that can control over variables or complication variables from the process of research that affects research answers' discrepancies from reality. This may be discrepancies resulting from data collection, experimentation or data interpretation analysis, on the other hand, external validity refers to the nature of research that could be applied to other groups as well, such as sampling that represents a large population, to minimize internal and external discrepancies for high accuracy research requires carefully designing and planning at every step of the research.

When creating research tools and collecting information from people, it is difficult to create research tools and collect data which lead to high chance of discrepancies. For example, the discrepancy may be caused by the non-collaboration of the sample. Therefore, the researcher has to clarify the plan and have a strategy to work in order to ensure the cooperation of all departments in the research to prevent the discrepancies that will be affected the accuracy and confidence of the research's result.

Keywords: Discrepancies, Validity, Social Science Research

บทนำ

การวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Social Sciences Research) เป็นการศึกษาหาความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับมนุษย์ พฤติกรรมของมนุษย์ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์ การวิจัยทางสังคมศาสตร์จะเป็นการศึกษาสภาพที่เป็นจริงในสังคมตามธรรมชาติ ข้อค้นพบที่ได้จะนำไปใช้แก้ปัญหาหรือนำไปใช้สร้างเป็นกฎเกณฑ์และทฤษฎีต่าง ๆ ทางสังคมจึงค่อนข้างยืดหยุ่น และการวิจัยทางสังคมศาสตร์มีการดำเนินการตามขั้นตอน ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ทำให้ความรู้และความจริงที่ค้นพบนั้นมีความน่าเชื่อถือได้มาก วัตถุประสงค์ของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่สำคัญ คือ 1) เพื่อแก้ปัญหา (Problem solving research) เนื่องจากมนุษย์จะประสบปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตจึงต้องมีการวิจัยเพื่อหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติ 2) เพื่อสร้างทฤษฎี (Theory developing research) เกิดจากกฎเกณฑ์ทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อสิ่งที่มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้อ้างอิง อธิบาย ทำงาน หรือควบคุมปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางธรรมชาติ และทางพฤติกรรมของมนุษย์ไว้เป็นอย่างดีจึงต้องมีการทำวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีไว้มาก ๆ และ 3) เพื่อพิสูจน์ทฤษฎี (Theory testing research) เนื่องจากทฤษฎีต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นมาอาจเปลี่ยนแปลง ใช้ตามสถานการณ์ที่ปรับเปลี่ยนไปตามกฎเกณฑ์ธรรมชาติที่เปลี่ยนไป จึงต้องมีการวิจัยเพื่อพิสูจน์ทฤษฎีต่าง ๆ ว่ายังคงเป็นจริงหรือไม่ หรือต้องเปลี่ยนทฤษฎีใหม่ตามสถานการณ์ในปัจจุบัน (ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ. 2560) มีการจำแนกขอบเขตของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งการวิจัยกลุ่มวิชาสาขาทางสังคมศาสตร์ (Social Science) ได้จัดแบ่งตามองค์การ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) จำแนกได้เป็น 5 ประเภทใหญ่ ดังนี้ 1) มนุษยศาสตร์ ได้แก่ วิชาโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ ปรัชญา จิตวิทยา ศาสนศาสตร์ อักษรศาสตร์ และวิชาอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน 2) การศึกษา ได้แก่ วิชาทางการศึกษา พลศึกษา และอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน 3) วาทศิลป์ ได้แก่ สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม การวาดภาพ วาทศิลป์การละคร และวิชาอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน 4) สังคมศาสตร์ ได้แก่ วิชาการธนาคาร พาณิชยศาสตร์และการบัญชี การบริหารธุรกิจ รัฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ วารสารศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมวิทยา สถิติ และวิชาอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน และ 5) นิติศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวกับกฎหมายต่าง ๆ

อนึ่ง สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2560) และสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (2564) มีการแบ่งสาขาการวิจัยโดยจำแนกสาขาตาม Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD) ซึ่งทางสาขาสังคมศาสตร์ถูกจัดตามประเภทการให้ทุนของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2560) มีรายละเอียดดังนี้ สาขาการวิจัยสังคมศาสตร์ (Social Sciences) ประกอบด้วยสาขาการวิจัยย่อย ได้แก่ 1) จิตวิทยา รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์-เครื่องจักร จิตวิทยาเฉพาะด้าน-รวมถึงการบำบัดเพื่อการเรียนรู้ การพูด การได้ยินการมองเห็นและความพิการทางกายภาพและจิตอื่น ๆ 2) เศรษฐศาสตร์ เศรษฐมิติ ศาสตร์ที่ว่าด้วยเศรษฐกิจแรงงานสัมพันธ์ ธุรกิจและการจัดการ และที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ 3) เศรษฐศาสตร์ เศรษฐมิติ ศาสตร์ที่ว่าด้วยเศรษฐกิจแรงงานสัมพันธ์ ธุรกิจและการจัดการ และที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ 4) สังคมศาสตร์ มานุษยวิทยา สังคมและวัฒนธรรม และชาติพันธุ์วิทยาประชากรศาสตร์ หัวข้อทางด้านสังคม (การศึกษาเกี่ยวกับสตรีและเพศ หัวข้อด้านสังคม การศึกษาเกี่ยวกับครอบครัว) 5) นิติศาสตร์ ศาสตร์ที่ว่าด้วยกฎหมาย อาชญวิทยา ทักษะวิทยาและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 6) รัฐศาสตร์ ศาสตร์ที่ว่าด้วยการปกครอง รัฐประศาสนศาสตร์ทฤษฎีองค์กรและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 7) ภูมิศาสตร์ทางสังคมและเศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์ทางสังคมวัฒนธรรม และทางเศรษฐกิจ การวางผังเมืองและชนบท และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 8) นิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน วารสารศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ (เฉพาะทางสังคม) การสื่อสารอื่น ๆ วิชาการทางสังคมศาสตร์อื่น ๆ และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ และ 9) สังคมศาสตร์อื่นๆ กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น สหสาขาวิชาการระเบียบวิธีและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาในกลุ่มนี้

จากที่กล่าวนั้นพบว่าในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ทุกสาขาเกี่ยวข้องกับคน กอปรกับมีความยากในการสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมของคนทั้งด้านความรู้ ทักษะและการปฏิบัติทำให้มีผลต่อความเที่ยงตรง (Validity) หรือความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

ความเที่ยงตรงของการวิจัย

ในการทำการวิจัยผู้วิจัยต้องพยายามทำให้ผลการวิจัยมีความถูกต้อง เที่ยงตรงให้มากที่สุดเพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือที่ผู้ใช้งานวิจัยจะได้นำผลงานวิจัยไปใช้ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ประเด็นของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัย

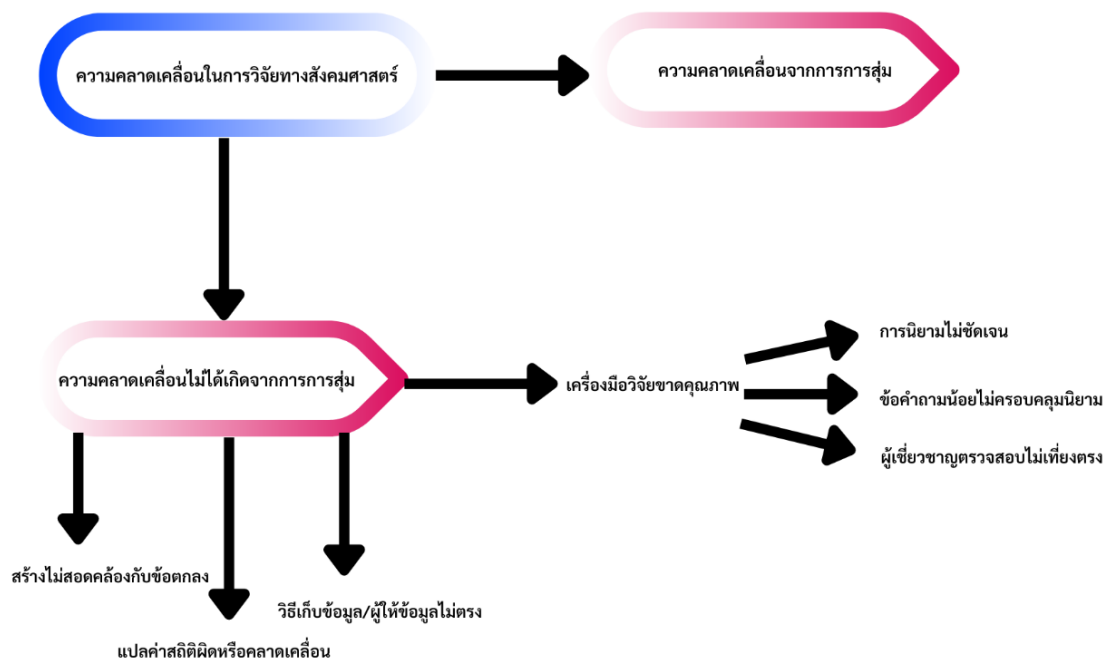
และกลุ่มตัวอย่างนั้นเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคลื่อนจากการวัด (บุญใจ ศรีสถิตนรากร. 2550) ซึ่ง กิตติพงษ์ พิพิธกุล (2561) กล่าวว่า ความตรงของเครื่องมือวิจัยที่เป็นแบบสอบถามนั้นสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตามที่ต้องการหรือวัดได้ตามที่ต้องการจะวัด หรือสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ แต่มีใช้ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างหนึ่งแล้วได้สิ่งอื่นมาแทน และลักษณะของเครื่องมือวิจัยที่ดีต้องมีความเที่ยงตรง หมายถึงวัดได้ในสิ่งที่ต้องการจะวัด เช่น ตาชั่งก็เที่ยงตรงในการวัดเรื่อน้ำหนักแต่จะให้วัดส่วนสูงคงไม่ได้ นักวิชาการได้กำหนดความเที่ยงตรงไว้ 3 ประการ (Kerlinger, Fred. N., & Lee, H. B. 2000) ได้แก่ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง และความเที่ยงตรงตามสภาพการณ์

อนึ่งในบทความนี้ขอกล่าวถึงความเที่ยงตรงใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ ความเที่ยงตรงภายใน และความเที่ยงตรงภายนอก (ปัญญา ธีระวิทยเลิศ. 2547) มีรายละเอียดดังนี้

1. ความเที่ยงตรงภายใน (Internal Validity) ความเที่ยงตรงภายใน หมายถึงงานวิจัยที่ไม่มีตัวแปรเกินหรือตัวแปรแทรกซ้อน โดยผู้วิจัยต้องกำจัดตัวแปรเกิน เช่น ตัวแปร อายุ เพศ ระดับสติปัญญา ความถนัด เชื้อชาติ ด้วยวิธีการออกแบบการวิจัยที่ดี หรือความผิดพลาดจากวิธีทดลอง เช่น ความผิดพลาดจากวิธีดำเนินการ คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ และระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง และแหล่งภายนอกหรือสิ่งแวดล้อม เช่น มีเสียงรบกวน หรือมีตัวแปรสอดแทรกด้วยโดยไม่ทราบมาก่อน วิธีที่ทำการวิจัยให้มีความคลื่อนน้อยคือมี การออกแบบการวิจัยที่ดี ประกอบด้วย ออกแบบการสุ่มตัวอย่าง ออกแบบการสร้างเครื่องมือ ออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติวิจัย เพื่อให้ผลการวิจัยมีความถูกต้องเป็นผลการวิจัยที่มีคุณค่า

2. ความเที่ยงตรงภายนอก (External Validity) ความเที่ยงตรงภายนอก หมายถึง ลักษณะของการวิจัยที่สามารถนำผลการวิจัยสรุปอ้างอิงไปสู่กลุ่มอื่นได้ ผลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาไปสู่ประชากรได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และน่าเชื่อถือ ความเที่ยงตรงภายนอกเป็นคุณลักษณะที่สามารถขยายผล และสรุปผลการทดลองให้ครอบคลุมประชากรในกลุ่มที่ใหญ่กว่าได้ ความเที่ยงตรงชนิดนี้ขึ้นอยู่กับสรุปผลการวิจัยที่สามารถนำไปใช้เพื่อตอบคำถามวิจัยได้ถูกต้องชัดเจนเพียงพอ เพราะถ้าผลการวิจัยถูกต้องชัดเจนแล้ว จะทำให้ผลการวิจัยนั้นมีความน่าเชื่อถือและทำให้ใช้อ้างอิงได้

การวิเคราะห์ความคลาดเคลื่อนในการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ภาพที่ 1 ผังมโนทัศน์แสดงความคลาดเคลื่อนในการวิจัยทางสังคมศาสตร์

การวิจัยทางสังคมศาสตร์เสียเปรียบการวิจัยทางวิทยาศาสตร์หลายด้านที่เด่นชัด คือ การวิจัยวิทยาศาสตร์เน้นการศึกษาทางกายภาพ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจึงค่อนข้างมีมาตรฐาน มีความแม่นยำสูง การควบคุมคุณภาพและลักษณะการทดลองสามารถควบคุมได้ดีกว่าการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่ไม่สามารถควบคุมจากกลุ่มทดลองที่เป็นมนุษย์ได้อย่างเหมาะสม เครื่องมือการวิจัยทางวิทยาศาสตร์มีความแม่นยำสูงกว่าเพราะการวิจัยทางสังคมศาสตร์ใช้เครื่องมือวิจัยที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ทุกครั้งและตรวจสอบคุณภาพทุกครั้งที่ยังสร้างขึ้น และถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญหรือกลุ่มตัวอย่างก็จะทำให้งานวิจัยมีความคลาดเคลื่อนและส่งผลกระทบต่อทั้งความเที่ยงตรงทั้งภายในและความเที่ยงตรงภายนอก (ปัญญารัตนาวิทย์, 2547) โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

แนวทางขจัดความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากผู้เชี่ยวชาญ

เนื่องจากเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เช่น คู่มือ สื่อ รูปแบบลักษณะ แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ เครื่องมือทุกชนิดจะต้องมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยตรวจสอบคุณภาพด้วยผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญจึงเป็นบุคคลที่สำคัญในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert) คือ บุคคลที่มีความรู้จริง รู้แบบลุ่มลึก มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่ผู้วิจัยกำลังดำเนินการวิจัยอยู่ การใช้ผู้เชี่ยวชาญในการวิพากษ์ประเมินและคัดสรรผลงานวิจัยหรือเครื่องมือการวิจัย

2. ข้อผิดพลาดหรือความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นได้จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งความผิดพลาดจากผู้เชี่ยวชาญ เช่น

2.1 ผู้เชี่ยวชาญไม่มีความเชี่ยวชาญจริง ไม่มีความรู้หรือเข้าใจในประเด็นที่ตรวจสอบและประเมินอาจเป็นเพราะการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญไม่ตรงสาขาที่วิจัยหรือผู้เชี่ยวชาญห่างเหินจากสิ่งที่วิจัยเพราะได้ทำงานนั้นไว้นาน แล้วทำให้ลืมเรื่อง

2.2 ผู้เชี่ยวชาญมีอคติต่อสิ่งที่ประเมินหรืออคติต่อผู้วิจัย

2.3 ผู้เชี่ยวชาญไม่เข้าใจในสิ่งที่ประเมินอาจเป็นเพราะเอกสารชี้แจงไม่ชัดเจนทำให้เข้าใจคลาดเคลื่อนและผลการประเมินมีความคลาดเคลื่อน

2.4 ผู้วิจัยมีการึกจากไม่มีเวลาเพียงพอจึงประเมินด้วยความรีบร้อน อ่านเอกสารแบบไม่ครบถ้วนไม่อ่านรายละเอียด

2.5 ผู้วิจัยมีความสนิทคุ้นเคยกับผู้วิจัยและมีความเกรงใจผู้วิจัยในการที่จะประเมินในทางต่ำและต้องการช่วยเหลือผู้วิจัยให้งานเสร็จทันกำหนดเวลาจึงไม่เสนอให้ปรับแก้มากทำให้งานขาดคุณภาพเพราะไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่ผิดพลาด

ทั้งนี้การควบคุมหรือขจัดความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยควรเลือกผู้เชี่ยวชาญที่จบการศึกษาตรงสาขาที่ทำวิจัยหรือเป็นผู้มีประสบการณ์จริงเกี่ยวกับเรื่องที่วิจัย และเขียนคำชี้แจงให้ชัดเจนว่าต้องการให้ตรวจสอบเรื่องใด พร้อมแนบเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน เช่น ชื่อเรื่อง ตัวแปร นิยามศัพท์ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินและตรวจสอบได้ตรงรวมถึงแจ้งผู้เชี่ยวชาญว่าต้องการผลงานที่มีคุณภาพและมีช่วงเวลาปรับปรุงแก้ไข (มีนมาส พรานป่า, รัชนิ พลพิบูลย์, และภัสกร เลาสวัสดิกุล, 2563)

แนวทางการลดความคลาดเคลื่อนจากผู้เชี่ยวชาญ

การคัดเลือกผู้เชียวชาญนั้นควรสืบเสาะแสวงหาผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ตรงกับสิ่งที่ให้ประเมินและตรวจสอบ อาจไม่ใช่คนที่สนิทคุ้นเคยโดยการประสานงานหรือติดต่อหาตามและทำหน้าที่ขอความอนุเคราะห์ท่าน ข้อพึงพิจารณาหากผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญที่มีตำแหน่งทางวิชาการสูง เช่น มีตำแหน่งเป็นศาสตราจารย์ หรือรองศาสตราจารย์ ซึ่งทำให้งานวิจัยความน่าเชื่อถือสูงและเป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพของวารสารหรือการตรวจประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งงานวิจัยระดับปริญญาเอกหรือผลงานที่ใช้ขอตำแหน่งทางวิชาการระดับรองศาสตราจารย์หรือตำแหน่งเชี่ยวชาญจะต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อความเที่ยงตรงสูงขึ้น แต่จะพบปัญหาคือผู้เชี่ยวชาญจะมีเวลาค่อนข้างจำกัดในการตรวจสอบเครื่องมือ เนื่องด้วยภาระงานที่ท่านมีอยู่มีจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงต้องใช้ปียาจา คือกล่าวคำสุภาพเพราะ ในการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ การสื่อสารที่มีความชัดเจน และมีรายละเอียดที่พร้อมต่อการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ เช่น การส่งโครงร่างวิจัย

หรือบทสรุปสาระสำคัญ เช่น ชื่องานวิจัย วัตถุประสงค์ ตัวแปร นิยามตัวแปร และรายการอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อประกอบการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) อนึ่ง IOC คือ ค่าความตรงของแบบสอบถามหรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา โดยปกติแล้วจะให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป โดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม (นิรัช สุตสังข์, 2559) และการตรวจสอบนั้นสามารถทำได้ในกรณีที่ 1) เริ่มสร้างแบบสอบถาม โดยพิจารณาว่าเนื้อหาถูกต้องตามทฤษฎีหรือไม่ และข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการวัดหรือไม่ และ 2) ตรวจสอบภายหลังสร้างแบบสอบถามเสร็จ เพื่อพิจารณาความครอบคลุมเนื้อหา มีความสอดคล้อง และให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา จุดมุ่งหมายและน้ำหนัก (อนิวัช แก้วจางค์, 2564)

ความคลาดเคลื่อนจากการบริหารจัดการการเก็บรวบรวมข้อมูล

ความคลาดเคลื่อนจากการบริหารจัดการการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การส่งเอกสารทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อีเมล หรือแอปพลิเคชันไลน์ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะสร้างความสะดวกสำหรับผู้วิจัยแต่สร้างความยากและค่อนข้างลำบากใจในการอ่าน เขียน และประเมินของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้เชี่ยวชาญต้องพิมพ์เอกสารมาออกมาอ่านทำให้ยุ่งยาก กรณีผู้เชี่ยวชาญไม่มีเครื่องพิมพ์เอกสาร และการส่งเอกสารโดยใช้ทางไปรษณีย์หรือทางขนส่งพัสดุเอกชน อาจมีปัญหาการส่งข้อมูลกลับคืนแก่ผู้วิจัย ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะใส่ซองติดแสตมป์และจำหน่ายซองแล้วให้เรียบร้อยแต่ผู้เชี่ยวชาญจำเป็นต้องไปหาที่ทำการไปรษณีย์หรือขนส่งพัสดุเอกชนเพื่อทำการส่งคืนผู้วิจัย อาจสร้างความยุ่งยากแก่ผู้เชี่ยวชาญทำให้ส่งข้อมูลกลับล่าช้าและอาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความเครียดการตรวจประเมินเครื่องมือและประเมินแบบไม่เต็มใจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการประเมินได้เช่นกัน

แนวทางการลดความคลาดเคลื่อนจากเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ

การส่งเอกสารให้ผู้เชี่ยวชาญไม่ควรถ่วงหรือไม่มีรายละเอียดเพียงพอในการพิจารณาตรวจสอบ เช่น ส่งเอกสารเฉพาะแบบประเมินเท่านั้น แต่ขาดรายละเอียดของตัวแปร คำนิยาม นิยามเชิงปฏิบัติการ และเอกสาร สื่อ รูปแบบหรือคู่มือที่ต้องพิจารณาประกอบ ทำให้การประเมินไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องจัดทำเอกสารให้ครบถ้วน และมีการประสานกับผู้เชี่ยวชาญให้แน่นอนว่าผู้เชี่ยวชาญสะดวกและพร้อมให้จัดส่งเอกสารและรับเอกสารช่องทางใด เช่น ผู้เชี่ยวชาญบางท่านสะดวกที่จะรับและส่งคืนเอกสารทางไปรษณีย์บางท่านสะดวกรับส่งทางอีเมลหรือแอปพลิเคชันไลน์ หรือบางท่านสะดวกให้ไปรับส่งด้วยตัวเองในสถานที่ทำงานของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจึงต้องปรับเปลี่ยนตามความสะดวกของผู้เชี่ยวชาญมิใช่ยึดความสะดวกของผู้วิจัยเป็นหลัก

ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่ใช้รูปแบบการวิจัยสำรวจที่ประชากรซึ่งใช้ตัวอย่างจำนวนมาก การได้มาซึ่งตัวแทนประชากรที่ดี การสุ่มอย่างเป็นตัวแทน งานวิจัยที่ไม่ใช้การสุ่มจะไม่สามารถใช้สถิติอนุมานในการวิเคราะห์เพื่อตอบสนองมาตรฐาน เพราะละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นการใช้สถิติ เช่น การวิจัยที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้โปรแกรม GOOGLE FORM ซึ่งช่วยให้การเก็บข้อมูลรวดเร็วและประหยัด ถ้าวัตถุประสงค์ต้องการบรรยายวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายธรรมดาที่ไม่ผิด แต่ถ้านำข้อมูลมาใช้ตอบสนองมาตรฐานโดยใช้สถิติอนุมาน เช่น สถิติ t-test F-test อาจเป็นการฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นในการใช้สถิติในข้อที่มีการสุ่มตัวอย่าง เพราะการใช้ GOOGLE FORM แล้วให้ผู้ตอบส่งลิงก์ต่อ ๆ กันโดยไม่มีขอบเขตจำกัด จึงถือว่าไม่ได้เป็นการสุ่มจริง ๆ ถ้าใช้สถิติอนุมานจะเกิดความคลาดเคลื่อนภายในและส่งผลกระทบต่อความคลาดเคลื่อนภายนอกด้วยเพราะผลการวิจัยไม่สามารถไปอ้างอิงถึงประชากรกลุ่มใหญ่ได้ เช่นเดียวกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่ครูทดลองสอนกับนักเรียนห้องเดียวที่สอนอยู่ประจำแล้วมีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการทดลองสอนแล้วใช้สถิติอนุมาน t-test จากตัวอย่างทั้งสองตัวอย่าง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลหรือทดลองกับตัวอย่างที่ไม่ได้สุ่มแล้วใช้สถิติอนุมาน เป็นการใช้สถิติไม่เหมาะสมส่งผลกระทบต่อความคลาดเคลื่อนภายในและความคลาดเคลื่อนภายนอกทำให้นักวิจัยขาดความเที่ยงตรง โดยมีแนวทางการลดความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการสุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ ด้วยข้อจำกัดการสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยอาจหลีกเลี่ยงการใช้สถิติอนุมานโดยใช้สถิติบรรยายแทนหรือการใช้สถิติขั้นพารามेटริกแทน เช่น ใช้สถิติไคสแควร์ หรือใช้สถิติตัวอื่นที่สอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้น ซึ่ง

เกียรติสุดา ศรีสุข (2552) กล่าวว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจึงเป็นสิ่งสำคัญและมีบทบาทอย่างมากในการวิจัย การเลือกใช้เครื่องมือจึงขึ้นอยู่กับสถานการณ์และลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการศึกษา วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ดีจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลไม่เป็นระบบจะทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้

สรุป

การวิจัยทางสังคมศาสตร์มีโอกาสเกิดความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง ยกตัวอย่างเช่น การเลือกตัวอย่างที่ไม่เป็นตัวแทนที่ดีหรือไม่ใช้วิธีการสุ่มจะส่งผลกระทบต่อความเที่ยงตรงภายนอกและความคลาดเคลื่อนที่ไม่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เครื่องมือวิจัยขาดคุณภาพ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ไม่เหมาะสม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติไม่เหมาะสมกับข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติที่ส่งผลกระทบต่อความเที่ยงตรงภายใน แนวทางการจัดการความคลาดเคลื่อนเพื่อเพิ่มความเที่ยงตรง ได้แก่ การชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ชัดเจน ทั้งมีการระบุตัวแปร นิยามตัวแปร และนิยามศัพท์ รวมถึงการแนบเอกสารต่าง ๆ ประกอบการพิจารณาเนื้อหา การสื่อสารกับผู้เชี่ยวชาญ ควรสอบถามให้ชัดเจนว่าผู้เชี่ยวชาญมีความพร้อมและความสะดวกในการประเมินวิธีใด ให้ส่งเอกสารโดยไปส่งด้วยตัวเอง หรือ ส่งแนบไฟล์ผ่านอีเมลได้ แล้งจึงส่งกลับทางไปรษณีย์หรือสแกนส่งผ่านไลน์ ต้องมีทางเลือกหลายช่องทางให้ผู้เชี่ยวชาญสะดวกมากที่สุด มิเช่นนั้นที่ตัวผู้วิจัยสะดวกเป็นหลัก รวมถึงการเลือกใช้สถิติต้องให้มีความเหมาะสมกับลักษณะข้อมูลและวิธีการได้มาของข้อมูลเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ พิพิธกุล. (2561). คุณภาพเครื่องมือแบบสอบถาม: Validity กับ Reliability ในการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 8(2), 104 - 110.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2552). ระเบียบวิธีวิจัย. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ครองช้าง.
- นิรัช สุดสังข์. (2559). ระเบียบวิธีวิจัยทางการออกแบบ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- บุญใจ ศรีสถิตยารากร. (2550). ระเบียบวิธีวิจัยทางพยาบาลศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ยูเอเอ็นดีไอ อินเทอร์เน็ต.
- ปัญญา อีระวิทยเลิศ. (2547). การพัฒนาเครื่องมือวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- _____. (2560). การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- มีนมาส พรานป่า, รัชนิ พลพิบูลย์, และภัสกร เลาสวัสดิ์กุล. (2563). ความคลาดเคลื่อนในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่เกิดจากผู้เชี่ยวชาญ. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 13(3), 295 - 308.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2560). คู่มือการกรอกแบบสอบถาม. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2565, จาก <https://www3.rdi.ku.ac.th/wp-content/uploads/2018/09สาขาวิจัย-OECD.pdf>
- สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. (2564). คู่มือนักวิจัยในการขอรับทุนวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- อนิวัช แก้วจำนงค์. (2564). แนวคิดเกี่ยวกับการวัด ปัจจัยที่มีผลต่อความคลาดเคลื่อนจากการวัดการตรวจสอบคุณภาพ ความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย (เน้นเครื่องมือวัดเชิงปริมาณ). เอกสารประกอบการบรรยายโครงการฝึกอบรมนักวิจัยรุ่นใหม่ “ลูกไก่” มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีรุ่นที่ 8, วันที่ 6-10 กันยายน 2564, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- Kerlinger, Fred. N., & Lee, H. B. (2000). *Foundations of Behavioral Research*. (4th ed.). Singapore: Thomson Learning.